



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานผู้เชี่ยวชาญ กรมประชาสัมพันธ์ โทร. ๐ ๒๖๑๘-๒๓๒๓ ต่อ ๑๑๔๖

ที่ นร ๐๒๐๑.๐๒/ ๑๗๙ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง ร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน
เทคโนโลยีสารสนเทศ

เรียน อปส.

เรื่องเดิม

อปส. มอบหมาย นายชูชาติ เทศสีแดง ผชช.ด้านการพัฒนาเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ และ
นายวานิชย์ นิลประเสริฐ นิติกรชำนาญการ เป็นผู้แทน กปส. เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง
ร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุม
วายุภักษ์ ๓ ชั้น ๔ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทรา ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ
กรุงเทพมหานคร

ข้อเท็จจริง

๑. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดประเด็น
การปฏิรูป ๖ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การปฏิรูปมาตรฐานวิชาชีพและระบบการกำกับดูแลสื่อมวลชน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ

และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม

เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

สำหรับผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น มีผู้เข้าร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหมดรวม ๓๓๒ คน
ประกอบด้วย (๑) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ (ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน) จำนวน
๑๕๕ คน หรือร้อยละ ๔๘ (๒) ผู้บริหารและกรรมการองค์กรวิชาชีพสื่อ บรรณาธิการสื่อ และสื่อมวลชน จำนวน
๘๔ คน หรือร้อยละ ๒๗ (๓) ผู้แทนองค์กรภาคประชาชน และประชาชน จำนวน ๗๗ คน หรือร้อยละ ๒๓ (๔)
นักวิชาการและผู้แทนสถาบันการศึกษาจำนวน ๗ คน หรือร้อยละ ๒ ได้สรุปผลการรับฟังในประเด็นที่สำคัญ
ของแต่ละประเด็นปฏิรูป ดังรายละเอียดตามเอกสารแนบ

๒. จากการติดตามผลการประชุมของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชน
เทคโนโลยีสารสนเทศ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๐ วันอังคารที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการฯ ได้มีมติให้เพิ่มเรื่อง
ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติและสถาบันการประชาสัมพันธ์ สำหรับประเด็นปฏิรูปที่ ๖ เรื่อง
การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐด้วย

/ข้อเสนอ ...

ข้อเสนอ

พิจารณาแล้วเห็นว่าทิศทางการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีเนื้อหาบางส่วนที่จะส่งผลกระทบต่อ กปส. โดยมีหน่วยงานที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ๓ หน่วย คือ สทท. สนผ. และ สปช. จึงควรมอบหมายทั้ง ๓ หน่วยงาน ติดตามและสานงานกับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องต่อไป (ประธาน นายปณณลักข์ สุรัสวดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โทร ๐๘ ๖๐๘๘ ๘๙๙๙ ฝ่ายเลขานุการ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาสั่งการ



(นายชูชาติ เทศสีแดง)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครือข่ายการประชาสัมพันธ์

- ทราบ

- ดำเนินการตามเสนอ

พลโท

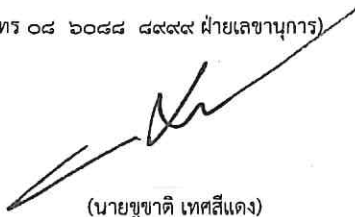
(สรเสรีญ แก้วกำเนิด)

รักษาราชการในตำแหน่ง อปส.

๒๗ ธ.ค. ๒๕๖๐

เรียน ผอ.สทท., ผอ.สนผ. และ ผอ.สปช.

ตามที่ อปส.เห็นชอบให้ ๓ หน่วยงาน คือ สทท. สนผ. และ สปช. ติดตามทิศทางการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีเนื้อหาบางส่วนที่จะส่งผลกระทบต่อ กปส. และประสานงานกับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องต่อไป (ประธาน นายปณณลักข์ สุรัสวดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โทร ๐๘ ๖๐๘๘ ๘๙๙๙ ฝ่ายเลขานุการ)



(นายชูชาติ เทศสีแดง)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครือข่ายการประชาสัมพันธ์

๒๘ ธ.ค. ๒๕๖๐

สรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างแผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทรา
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

๑. การปฏิรูปการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

- การวางแผนกลไกและส่งเสริมการสร้างเครื่องมือในการรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องสำคัญและคนขาดเครื่องมือ
- การเฝ้าระวังและการรู้เท่าทัน จะแยกจากการกันไม่ได้เพราะมีความเกี่ยวเนื่องกัน สิ่งที่ต้องทำ Pool Data การบูรณาการทั้งหมด การรู้เท่าทันทำให้เกิดเป็นรูปธรรม (ระบบ Pool Data กลาง)
- เนื่องจากประชาชนในแต่ละบุคคลมี “ภูมิหลัง” ที่ต่างกัน การกำหนดให้ประชาชนต้องมีสนิยมในการเลือกบริโภคสื่อนี้ถูกกำหนดกรอบหรือกำกับโดย “รัฐ” อาจจะทำให้ไม่ได้รับความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย ดังนั้น การพัฒนาสื่อที่แตกต่างกันในหลากหลายระดับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล จะสามารถสร้างคุณภาพของสังคมแบบพหุสังคมที่ดีได้
- ควรมีแนวทางการดำเนินการให้ประชาชน (คนพิการ/ผู้สูงอายุ) สามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างเท่าเทียม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ รวมทั้ง สร้างจิตสำนึก และการให้ความรู้ประชาชนในการใช้สื่อในทางที่ดีและมีประโยชน์

๒. การปฏิรูปมาตรฐานวิชาชีพและระบบการกำกับดูแลสื่อมวลชน

- ควรทำเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการกำกับดูแลตนเอง (แม้จะมีกลไกการกำกับดูแล ก็จะทำให้ไม่ทั่วถึง) โดยต้องฝากความหวังกับ Industries Self Regulation และสิ่งที่สำคัญคือมาตรฐานในการกำกับดูแลคืออะไร ซึ่งต้องเพิ่มเติมในรายละเอียด และพัฒนาขึ้นให้ชัดเจน นอกจากนี้ ควรเริ่มจากคนที่เข้ามา (มีความรับผิดชอบ) องค์กรสื่อก็ต้องแสดงความรับผิดชอบด้วย (เจ้าของสื่อ) ซึ่งสภาวิชาชีพต่างๆ มักไม่มีเจ้าของสื่อเข้ามาร่วมด้วย (ทิศทางการทำงานมักจะเป็นเรื่องของบริโณคนิยม) เพราะหากเจ้าของสื่อต้องการทำสื่อดี มีคุณภาพ ปัญหาก็จะถูกตัดไปตั้งแต่ต้น ดังนั้น เรื่องสื่อถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทุกระดับ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ผลกระทบของสื่อไปถึงประชาชนจะสามารถสร้างผลกระทบเชิงลบ เชิงบวกอย่างไร
- ในส่วนของ Broadcast กสทช. อาจมีแนวทาง ข้อบังคับด้านจริยธรรมที่ดี แต่มีปัญหาคือขาดกลไกที่จะไปติดตาม ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะสื่อเปลี่ยนไป มีลักษณะของโลกาภิวัตน์มากขึ้น รายละเอียดของแต่ละสื่อเปลี่ยนแปลงไป
- องค์กรกำกับดูแล ในลักษณะของสภาวิชาชีพ ฯ ไม่จำเป็นต้องมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาด้วย เพราะรัฐได้เข้าไปกำกับดูแลในหลายองค์กร หลายส่วนแล้ว
- ไม่ควรทำในรูปของคณะกรรมการแต่ควรจะต้องตั้งหน่วยงานกลางที่จะกำกับดูแลในเรื่องนี้ และกำหนดมาตรฐานให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านวิชาชีพและการกำกับควบคุมดูแล เป็นต้น รวมทั้ง มีการติดตามประเมินผล
- ควรมีการตั้งสมาคมวิชาชีพที่เป็นการทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มที่แตกกระจายกันมาก
- สัดส่วนของคณะกรรมการจริยธรรมสื่อ ควรมีตัวแทนภาคประชาชนให้มากกว่า (ผู้บริโภค) (ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ+ราชการ) มิเช่นนั้นจะเหมือนสมาคมนักศึกษา.....ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่คุมกันไม่ได้ และหากสภาวิชาชีพสื่อฯ ต้องการอบรมก็น่าจะจัดในด้านจริยธรรมที่เป็นจริง แตกต่างจากการอบรมในสถาบันการศึกษามีมอบประกาศนียบัตร
- กลไกที่ดีที่สุดในการกำกับสื่อ คือ ประชาชน จึงควรมีการวางรากฐานให้ภาคประชาชนตื่นตัวรู้เท่าทันสื่อ สร้างการเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัย ดำเนินการทั้งกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เพียงแต่องค์กรสื่อเท่านั้น
- สื่ออาชีพต้องมีการพัฒนาเพื่อเป็นมาตรฐานเปรียบเทียบกับสื่อสมัครเล่น ในสังคมที่การเป็นสื่อ เป็นง่ายมากขึ้นเรื่อย ๆ และองค์กรวิชาชีพที่สร้างขึ้นควรทำหน้าที่สนับสนุน กำกับสื่อ และมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๓. การปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

- โครงสร้างปัจจุบันมีปัญหา ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ จะต้องมีการศึกษา และพิจารณาถึงการพัฒนาของเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย

- เห็นว่ารัฐบาลน่าจะนำเอาคลื่นความถี่มาบริหารเองว่าส่วนใดจะทำโทรทัศน์ ส่วนใดจะทำสื่อสำหรับประชาชนขายขอบ เป็นต้น หากสามารถทำได้เราจะสามารถกระจายคลื่นความถี่ที่มีอยู่ทำได้ทุกอย่างทั้งการหารายได้และการบริการประชาชน และขณะนี้อัฒนวิเทศก็เกิดความอ่อนแอเพราะทำอะไรก็ได้เพราะต้องการรายได้ และไม่สามารถอบรมสื่อให้รู้เท่าทันสื่อต่างๆ ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง สื่อไม่มีโอกาสแสวงหาความจริงแท้ เพื่อนำมาเสนอประชาชน เพราะโครงสร้างอุตสาหกรรมไม่เอื้อ สรุปคือนำคลื่นความถี่กลับมาให้รัฐบาลจัดการให้หมด ไม่ปล่อยให้อยู่ในมือของเอกชน ทรัพยากรที่มีอยู่สามารถจะนำมาจัดสรรและให้บริการได้ครอบคลุมในทุกส่วน รวมทั้ง การปฏิรูปต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีในอนาคตที่จะปรับเปลี่ยนตลอดเวลาด้วย และจะหาอย่างไรให้องค์กรสื่อสามารถอยู่รอดได้ มีความแข็งแกร่งสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงมาเสนอได้อย่างมีคุณภาพตามบทบาทหน้าที่ของสื่อ

- ปัจจุบันทีวีดิจิทัลมีช่องมากเกินไปจนทำให้ผู้ประกอบการขาดทุน ทำให้สื่อต้องเชิญนายทุนเข้ามา ซึ่งเมื่อนายทุนไทยเห็นว่าทำแล้วขาดทุนก็จะไม่ลงทุนหรือปลดพนักงาน หายที่สุดก็จะทำให้ทุนที่ใหญ่กว่าหรือทุนจากต่างชาติเข้ามาเป็นเจ้าของแทน ทั้งนี้ ประเทศที่ประสบความสำเร็จกับทีวีดิจิทัลก่อนที่เปลี่ยนมาเป็นระบบนี้จะใช้เวลาทำความเข้าใจกับประชาชน ๒-๕ ปี

- ปัจจุบันสังคมยังไม่ความเข้าใจคำว่าวัฒนธรรมที่ดีพอ รัฐจึงควรทำความเข้าใจการสร้างและการใช้นวัตกรรมให้แก่ประชาชนอย่างจริงจังเสียก่อน

- ปัจจุบัน “สื่อบางรายและบางกรณีนำเสนอเนื้อหาไม่มีคุณภาพ สื่อมุ่งหา Content จากกระแสเท่านั้น ไม่สนใจสาระของดิจิทัลมีจำนวนมากเกินไป เกิดการแข่งขันสูง เกิดการ Lay off พนักงานเพื่อความอยู่รอดประชาชนต่างจังหวัดแยกไม่ออกในเรื่องของความคมชัดธรรมดา และความคมชัดสูง ไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างทีวีดิจิทัล และทีวีดาวเทียม

- ควรมีการเพิ่มทีวีสาธารณะที่แท้จริงเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และควรมีการจัด Rating ในเชิงคุณภาพและปริมาณอย่างแท้จริง

๔. การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

- การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ เป็นมาตรฐานที่ดี แต่ต้องระวังไม่ให้กว้าง “พื้นที่สื่อของเอกชน” มากเกินไป

- ต้องมีองค์กรกลางทำหน้าที่กำกับสื่อออนไลน์เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

- ควรเร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์สื่อลามกและโฆษณาแฝงที่ไม่เหมาะสมทางเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมทั้งป้องกันและติดตามการส่งข้อมูลข่าวสารทางออนไลน์ที่ไม่ได้อยู่ในข้อเท็จจริงของสังคม

- สื่อออนไลน์ที่มาจาก server ในประเทศไทย กฎหมายไทยคุมได้ สื่อ Global เช่น Facebook /google ควบคุมไม่ได้ เข้าไปอยู่ได้ตาม Algorithm ที่อาศัยเงินเท่านั้นนอกจากนี้ การโฆษณา เหล่ามีการเผยแพร่ในสื่อต่างชาติ ควบคุมได้ยาก ซึ่งกลไกในการร้องเรียนมีอยู่ แต่ยังไม่รับรู้ทั่วไป ไม่มีการกำกับดูแลจากภาครัฐ

- การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์ / กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

ปัจจุบัน แม้จะมี พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และกฎหมายต่าง ๆ แล้ว แต่หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยังไม่รู้ ยังไม่เข้าใจในกฎหมายที่ตนเองจะบังคับใช้กับประชาชน ทำให้มีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ภาครัฐต้องสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ควบคู่กับหน้าที่ มีเครื่องมือที่จะสามารถให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนให้การยอมรับ

๖. การปฏิรูประบบการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภาครัฐ

- การจัดข้อมูลข่าวสารให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลทำได้ยาก และความเข้าใจในการใช้งานยังมีน้อย จึงต้องหาแนวทางว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลสิทธิประโยชน์พื้นฐานของประชาชน โดยทำให้เข้าใจได้ง่าย

- ควรจะเริ่มต้นจาก “การสร้างเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน” เสียก่อน เนื่องจากในกรณีที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้งในสังคม ประชาชนเลือกที่จะเชื่อสื่อของเอกชนมากกว่าสื่อของภาครัฐ

- ทั้ง อสมท. และ NBT ต่างก็เป็นสื่อของรัฐเหมือนกัน แต่ประชาชนไม่ได้รู้สึกว่าเป็นสื่อของรัฐ เนื่องจาก อสมท. มีวิธีการ/รูปแบบการนำเสนอที่ต่างจากสื่ออื่นๆ ของรัฐ

- รัฐไม่ควรเน้นในมิติการรับเรื่องร้องเรียนเป็นหลัก แต่ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการและความเชื่อมโยงของข้อมูล

- รัฐควรมีบทบาท/อำนาจที่จะควบคุมระบบการสื่อสาร เนื้อหา และผู้ส่งสาร ให้นำเสนอเนื้อหาที่มีคุณภาพ โดยมีการวางกฎเกณฑ์หรือกำหนดจรรยาบรรณ

๗. ด้านอื่น ๆ

- ควรส่งเสริมการใช้ภาษาไทยที่เหมาะสมของบุคคลสื่อในช่องทางต่างๆ และป้องกันการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะการใช้ภาษาที่สื่อไปในทางที่ล้อแหลม ก้าวร้าว
